

ΔΑ ΣΑ ΗΣΠΡΑΒΗΤΖ ΜΟΛΗΤΒΑ ΜΟΑ

Prostopenie

Veľký prokimen „*Da ispráviťsa molítva mojá*“ sa spieva na liturgiách vopred posvätených darov cez Veľký pôst. Jeho stará ruténska melódia je modifikáciou sedálnového nápevu 2. hlasu BR.

V prostopení nachádzame iba melódiu prípevu, stichy sú položené na pôvodný ruténsky nápev (Bokšay ← L1816, Choma ← L1709) alebo jeho novšie jednoduchšie modifikácie (Orosz, PR).

Melódia prostopenia sa kontúrami čiastočne podobá starej ruténskej melódii, zároveň sa však výrazne líši svojím modálnym nastavením. Je teda otázkou, či prostopenie aj v tomto prípade vyrastá zo známej irmologickej tradície a modálne zmeny sú len výsledkom tercovania, alebo ide o nezávislý nápev (6. hlas BR?).

Pramene: Choma, Bokšay, Bobák, Orosz (=PR)

Bokšay

Choma

OR/PR

Bobák

A Ѡ-СПѠА-ВН-СА МО-АН-ГВА МО-А Ѡ-КО КА-ДН-ЛО ПѠДЗ ТО-БО-Ю,
 Ѡ-СПѠА-ВН-СА МО-АН-ГВА МО-А Ѡ-КО КА-ДН-ЛО ПѠДЗ ТО-БО-Ю,
 Ѡ-СПѠА-ВН-СА МО-АН-ГВА МО-А Ѡ-КО КА-ДН-ЛО ПѠДЗ ТО-БО-Ю,
 Ѡ-СПѠА-ВН-СА МО-АН-ГВА МО-А Ѡ-КО КА-ДН-ЛО ПѠДЗ ТО-БО-Ю,

Bokšay

Choma

OR/PR

Bobák

БОѠ-ДѠ-А-НІ-Е Ѡ-КѠ МО-Е-Ю, ѠѠ-ГВА БЕ-ѠѠ-НА-А.
 БОѠ-ДѠ-А-НІ-Е Ѡ-КѠ МО-Е-Ю, ѠѠ-ГВА БЕ-ѠѠ-НА-А.
 БОѠ-ДѠ-А-НІ-Е Ѡ-КѠ МО-Е-Ю, ѠѠ-ГВА БЕ-ѠѠ-НА-А.
 БОѠ-ДѠ-А-НІ-Е Ѡ-КѠ МО-Е-Ю, ѠѠ-ГВА БЕ-ѠѠ-НА-А.

Všetky uvedené melódie majú zhodný základ. Mukačevské varianty sa od prešovských líšia najmä v záverečnej kadencii. Nie je známe, aký je jeho pôvod, avšak s veľkou pravdepodobnosťou ide o tradíciu mukačevsko-prešovského regiónu neznámu mimo tohto územia.

Pozornejšie porovnanie prípevu prostopenia s pôvodnou melódiou ukazuje mnohé spoločné body. Najpravdepodobnejšou hypotézou sa javí, že karpatský prípev je zjednodušením staršej ruténskej melódie s posunmi niektorých tónov o terciu až dve.

Na komparatívnu analýzu využijeme zjednodušený ruténsky nápev podľa Orosza/PR, ktorého vzťah k starobylým variantom demonštrujeme na inom mieste. V Oroszovom nápeve badíme viacero špecifik, ktorými sa pozoruhodne približuje karpatskému prípevu. Začnime prvou polperiódou, ktorá je v karpatskom prípeve zhodná s treťou:¹

Bokšay

PR

АА И- ПQA- BH- CA MO- -AH- - KA MO- -A

V strede druhej polperiódy vidíme výraznú redukciu melodického materiálu. Melódia karpatského prípevu sa pohybuje po vybraných kľúčových tónoch pôvodného nápevu.

Bokšay

PR

АА - -KW KA - -AH- AO ПQA TO - BO- - -TO

V poslednej polperióde sa Bokšayova melódia zdá byť najbližšou samotnej kostre:

Bokšay

Kostrа

PR

KA - -KA BE- - -KE- - -HA-A.

Prešovská verzia karpatského prípevu (Bobák, PR) má inú záverečnú polperiódu, ktorá je azda iba skrátením druhej polperiódy a teda sa nedá odvodiť z pôvodných prameňov.

¹ V pôvodnej melódii prípevu prvá a tretia polperióda nie sú zhodné, ale sú zostavené z príbuzných, len exegeticky odlišných fráz. Nepovažujeme preto za potrebné robiť zvlášť porovnania pre tretiu polperiódu.